

รายงาน

ฉบับพิเศษ

การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา WESR ประจำสัปดาห์

Weekly Epidemiological Surveillance Report, Supplement

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health.

ISSN 0859-547X http://epid.moph.go.th/weekly/w_2550/menu_wesr50.html

ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๒S : เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๐

Volume 38 No. 2S : April – June, 2007

ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี

การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา

ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย พ.ศ. 2549

(Behavioral Surveillance Report in grade 11, Thailand 2006)

จุฑามาศ สีนประจักษ์ผล*, ธนรักษ์ ผลิพัฒน์**

* สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปัตตานี, ** สำนักโรคระบาดวิทยา

Juthamart Sineprajukphon*, Tanarak Plipat**

*provincial health office, Pattani ** Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control

✉ JUTHA1966@yahoo.com

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ มีความอยากรู้อยากลอง ให้ความสำคัญกลุ่มเพื่อนมากกว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ประกอบกับสภาพของสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รับเอาวัฒนธรรมจากตะวันตก และเปิดกว้างของการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิตของสังคมไทยปัจจุบัน⁽¹⁻³⁾ สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และเป็นพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย ทำให้กลุ่มวัยรุ่นมีความเสี่ยงสูงต่อการมีพฤติกรรมทางเพศ ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ ตลอดจนการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่น เป็นระบบเฝ้าระวังที่สำคัญระบบหนึ่ง ที่ให้ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการวางแผนกำหนดทิศทางและมาตรการ ตลอดจนประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ ในการป้องกันการแพร่ระบาดของปัญหาเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น สำนักโรคระบาดวิทยาได้ดำเนินการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539⁽⁴⁾ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่ดำเนินการติดต่อกันมาเป็นรอบที่ 11

สารบัญ

◆ ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พ.ศ. 2549	S21
◆ ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มพนักงานขายและหญิงในสถานประกอบการรอบที่ 12 ปีพ.ศ. 2549	S30

วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อติดตามระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิธีการเฝ้าระวัง

การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาศัยการสำรวจซ้ำ เป็นวิธีการในการเฝ้าระวัง ดำเนินการสำรวจพฤติกรรม ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคมของทุกปี ในพื้นที่เฝ้าระวัง 24 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย

ภาคกลาง: นนทบุรี ปทุมธานี ลพบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ตราด ราชบุรี สมุทรสงคราม

ภาคเหนือ: เชียงราย ลำพูน ดาก สุโขทัย แพร่ พิชญโลก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อุรธานี สกลนคร

ภาคใต้: สุราษฎร์ธานี พังงา ตรัง สงขลา

การสุ่มเลือกตัวอย่างดำเนินการตามแนวทางของสำนักระบาดวิทยา⁽⁵⁻⁶⁾ โดยทั่วไป สำนักระบาดวิทยาแนะนำให้ใช้วิธี Probability sampling เช่น Two-stage cluster sampling with equal probability เป็นวิธีการในการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถทำได้โดยการสุ่มเลือกโรงเรียนด้วยวิธี Simple random sampling แล้วจึงทำการสุ่มเลือกห้องเรียนด้วยวิธี Simple random sampling เมื่อสุ่มเลือกห้องเรียนได้แล้ว จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนทุกคน (ทั้งชายและหญิงในห้องเรียน) ในห้องเรียนนั้นๆ

การเก็บข้อมูลอาศัยการตอบแบบสอบถามด้วยตัวเองกับเครื่องคอมพิวเตอร์มือถือ (Handheld computer) ก่อนตอบแบบสอบถามเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บข้อมูลจะเป็นผู้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเฝ้าระวัง อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม และความสำคัญของการตอบแบบสอบถามตามความจริง พร้อมทั้งให้ความมั่นใจเรื่องความลับของข้อมูล แล้วให้นักเรียนอ่านและตอบแบบสอบถามในเครื่องคอมพิวเตอร์มือถือด้วยตนเอง โดยในส่วนแรกของแบบสอบถามจะเป็นการขอความยินยอมในการเก็บข้อมูล นักเรียนที่ไม่ต้องการจะเข้าร่วมในการสำรวจสามารถปฏิเสธการให้ข้อมูลในส่วนนี้ และการดำเนินการเก็บข้อมูลจะถือว่าเสร็จสิ้นทันที⁽⁷⁾

ข้อมูลที่จัดเก็บได้จะถูกถ่ายโอนจากเครื่องคอมพิวเตอร์มือถือสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ทุกวันทำการเก็บข้อมูล เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจะจัดส่งข้อมูลต่อมายังสำนักระบาดวิทยา ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในรอบนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากฐานข้อมูลรวมที่สำนักระบาดวิทยาจัดเก็บ วิเคราะห์ประมวลผล โดยใช้โปรแกรม Epi Info 2002 version 3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมระดับประเทศจะใช้ค่ามัธยฐาน (Median) ของตัวชี้วัดแต่ละตัวของจังหวัด ข้อมูลที่ได้จากการเฝ้าระวังในปี พ.ศ. 2549 จะถูกนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเฝ้าระวังของปีก่อนหน้า เพื่อแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมต่างๆ

ผลการเฝ้าระวัง

ข้อมูลทั่วไป

ในการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประจำปี พ.ศ. 2549 มีนักเรียนเข้าร่วมในการเฝ้าระวังจำนวน 13,429 คน เป็นเพศชาย 5,712 คน และเพศหญิง 7,712 คน นักเรียนชายมีอายุเฉลี่ย 17 ปี (อายุต่ำสุด 13 ปี อายุสูงสุด 25 ปี) นักเรียนชายส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา (ร้อยละ 75.1) ร้อยละ 62.8 ของนักเรียนชายเคยใช้คอมพิวเตอร์เข้าเว็บไซต์โป๊ และร้อยละ 82.4 เคยดูหนังสือโป๊ วิดีโอโป๊ วีซีดีโป๊ วีดีโอโป๊ (ตารางที่ 1)

นักเรียนหญิงมีอายุเฉลี่ย 16 ปี (อายุต่ำสุด 13 ปี อายุสูงสุด 21 ปี) นักเรียนหญิงส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 70.8) ร้อยละ 25.8 ของนักเรียนหญิงเคยใช้คอมพิวเตอร์เข้าเว็บไซต์โป๊ และร้อยละ 54.4 เคยดูหนังสือโป๊ วิดีโอโป๊ วีซีดีโป๊ (ตารางที่ 2)

การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกและการใช้ถุงยางอนามัย

นักเรียนชายเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ร้อยละ 21.0 อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียนชายเท่ากับ 15.2 ปี นักเรียนชายมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคู่อุปถัมภ์ ร้อยละ 84.3 นักเรียนชายใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ร้อยละ 48.1

นักเรียนหญิง ร้อยละ 12.2 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว โดยสัดส่วนของนักเรียนหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกือบทั้งหมดของนักเรียนหญิงมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคู่อุปถัมภ์ (ร้อยละ 95.1) เป็นการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกโดยสมัครใจเพียงร้อยละ 70.9 และร้อยละ 42.8 ของนักเรียนหญิงใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

การมีเพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัยในรอบปีที่ผ่านมา

แนวโน้มของการมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคู่อุปถัมภ์ของนักเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในการสำรวจรอบปี พ.ศ. 2549 พบว่า นักเรียนนักเรียนชาย ร้อยละ 14.3 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 8.8 มีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคู่อุปถัมภ์ในรอบปีที่ผ่านมา การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคู่อุปถัมภ์อยู่ในระดับต่ำ

การมีเพศสัมพันธ์กับคู่อุปถัมภ์ที่รู้จักกันดีของนักเรียนหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในปี พ.ศ. 2549 นักเรียนหญิงร้อยละ 0.7 มีเพศสัมพันธ์กับชายที่รู้จักกันดี ในขณะที่ ร้อยละ 4.6 ของนักเรียนชายมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่น

นักเรียนชายร้อยละ 1.9 มีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงขายบริการในรอบปีที่ผ่านมา และใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเพียงร้อยละ 66.7

นอกจากนี้ ยังพบว่า ร้อยละ 9.1 ของนักเรียนชาย และร้อยละ 0.2 ของนักเรียนหญิงมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งของ

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย พ.ศ. 2539 – 2549

ข้อมูลทั่วไป	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
จำนวนนักเรียน (คน)	6,486	5,886	5,827	6,168	6,838	6,478	5,842	4,867	5,746	5,893	5,707
อายุ (Median)	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
ปัจจุบันนักเรียนพักอาศัยอยู่กับ											
บิดาและมารดา	--	--	--	--	--	--	--	--	--	73.5	75.1
บิดาหรือมารดาคนเดียว	--	--	--	--	--	--	--	--	--	11.0	11.4
เพื่อน	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0.0	0.5
แฟน	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0.0	0.0
พักกับญาติ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	9.4	8.4
อยู่คนเดียว	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0.9	0.8
นักเรียนเคยใช้คอมพิวเตอร์เข้าเว็บไซต์ไป	--	--	--	--	--	--	--	--	--	53.0	62.8
นักเรียนเคยดูหนังสือไป วีซีดีไป วีดีโอไป	--	--	--	--	--	--	--	--	--	81.7	82.4

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย พ.ศ. 2539 – 2549

ข้อมูลทั่วไป	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
จำนวนนักเรียน (คน)	7,161	6,463	6,715	6,871	7,350	7,104	6,293	5,182	6,496	8,074	7,713
อายุ (Median)	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	16
ปัจจุบันนักเรียนพักอาศัยอยู่กับ											
บิดาและมารดา	--	--	--	--	--	--	--	--	--	73.7	70.9
บิดาหรือมารดาคนเดียว	--	--	--	--	--	--	--	--	--	11.8	12.6
เพื่อน	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0.3	0.4
แฟน	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0.0	0.0
พักกับญาติ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	9.4	10.0
อยู่คนเดียว	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0.3	0.2
นักเรียนเคยใช้คอมพิวเตอร์เข้าเว็บไซต์ไป	--	--	--	--	--	--	--	--	--	17.9	25.8
นักเรียนเคยดูหนังสือไป วีซีดีไป วีดีโอไป	--	--	--	--	--	--	--	--	--	48.3	54.4

ตารางที่ 3 พฤศจิกายนของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย พ.ศ. 2539 - 2549

	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ประวัติการมีเพศสัมพันธ์											
เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว	9.8	10.0	9.8	11.3	11.1	12.6	13.2	15.8	17.8	17.7	21.0
ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก	-	-	21.7	20.8	24	17.7	27.7	33.3	34.8	46.9	48.2
ในรอบปีที่ผ่านมา นักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์กับ											
หญิงขายบริการทางเพศ	1.8	2.5	2.2	2.8	1.6	1.9	2.2	2.6	3.5	2.3	1.9
แฟนหรือตนรัก	5.9	-	-	8.6	8.0	8.9	8.8	10.9	13.2	12.0	14.3
หญิงอื่น	3.0	7.2	4.7	4.4	3.6	4.6	4.3	4.0	5.2	4.2	4.6
ผู้ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	1.8	1.3	1.5
การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งกับคู่นอนประเภทต่างๆ ในรอบปีที่ผ่านมา											
หญิงขายบริการ	73.9	37.5	51.9	37.5	50.0	30.8	50.0	50.0	43.1	73.9	66.7
แฟนหรือตนรัก	16.4	-	-	9.4	16.4	13.1	17.5	19.0	25.7	21.9	27.8
หญิงอื่น	30.0	22.7	25.0	16.7	22.2	22.4	25.7	38.9	38.3	56.3	52.8
ผู้ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	27.3	1.3	50.0
การใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย											
กับหญิงขายบริการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44.8	12.6
กับแฟนหรือตนรัก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	77.4	47.2
กับหญิงอื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	92.1	66.7
กับผู้ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46.4	50.0
นักเรียนมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งของ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5.0	9.1

ตารางที่ 4 พฤติกรรมทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย พ.ศ. 2539 - 2549

ประวัติการมีเพศสัมพันธ์	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว	3.5	2.6	2.1	1.6	2.6	3.3	3.4	5.7	5.0	8.7	12.2
ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก	-	-	11.1	10.8	14.3	20.0	28.0	21.8	30.6	39.1	42.8
มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกโดยความสมัครใจ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	62.5	70.9
ในรอบปีที่ผ่านมา นักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์กับ											
แฟนหรือคนรัก	2.4	1.7	1.4	1.1	2.1	2.3	2.6	3.8	3.8	5.5	8.8
ชายอื่น	0.6	0.3	0.0	0.3	0.3	0.3	0.0	0.3	0.5	0.5	0.7
การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งกับคู่นอนประเภทต่างๆ ในรอบปีที่ผ่านมา											
แฟนหรือคนรัก	9.1	10.0	3.5	0.0	9.7	0.0	15.1	9.7	16.8	16.0	20.7
ชายอื่น	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	6.3	0.0	29.2	27.7
การใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย											
กับแฟนหรือคนรัก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	77.4	47.2
กับชายอื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	92.1	66.7
นักเรียนมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งของ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.2	0.4

แหล่งที่มาของถุงยางอนามัย

โดยส่วนใหญ่ นักเรียนชายได้ถุงยางอนามัยจากร้านสะดวกซื้อ ร้อยละ 47.6 รองลงมา คือ ได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 13.9) และซื้อจากเครื่องขายถุงยางอนามัยแบบหยอดเหรียญ (ร้อยละ 12.3)

สำหรับถุงยางอนามัยที่ใช้ในการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงได้จากคู่เตรียมมา ร้อยละ 38.9 รองลงมาคือ จากร้านสะดวกซื้อ (ร้อยละ 29.1) และในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายร้อยละ 37.0 ของนักเรียนหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์ขอร้องให้คู่ของนักเรียนใช้ถุงยางอนามัย

ตารางที่ 5 แหล่งที่มาของถุงยางอนามัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย พ.ศ. 2548 - 2549

แหล่งที่มาของถุงยางอนามัย	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง	
	2548	2549	2548	2549
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	18.3	13.9	0.0	8.9
กรุพยาบาล	0.0	1.7	0.0	1.1
ซื้อจากร้านขายยา	12.1	10.8	0.0	9.7
ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ	40.0	47.6	21.1	30.4
ซื้อจากห้างสรรพสินค้า	0.0	3.4	0.0	1.1
สถานบริการเตรียมไว้	0.0	4.1	0.0	0.3
คู่เตรียมมา	2.3	4.3	50.0	44.1
เครื่องขายถุงยางอนามัยแบบหยอดเหรียญ	3.9	12.3	0.0	2.7
อื่นๆ	--	1.5	--	1.1

พฤติกรรมการใช้สารเสพติด

นักเรียนชายร้อยละ 10.1 เคยใช้กัญชา รองลงมาเป็นยาบ้า (ร้อยละ 5.1) มีนักเรียนหญิงเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ เคยใช้สารเสพติด โดยสารเสพติดที่นักเรียนหญิงมีประวัติใช้มากที่สุด คือ กัญชา (ร้อยละ 1.1)

ตารางที่ 6 การใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย 2548 - 2549

การใช้สารเสพติดและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	เพศชาย			เพศหญิง		
	2547	2548	2549	2547	2548	2549
ยาบ้า	6.0	5.1	5.1	0.6	0.4	0.5
กาว ทินเนอร์	2.7	3.0	2.6	0.7	0.5	0.3
เฮโรอีน	0.5	0.4	0.3	0.0	0.0	0.1
กัญชา	8.2	11.9	10.1	0.9	0.6	1.1
ฝิ่น	0.8	0.4	0.7	0.0	0.0	0.1
ยาเค	0.5	0.0	0.3	0.0	0.0	0.1
ยาอี	0.9	0.6	0.6	0.0	0.0	0.1
กระท่อม	5.0	6.8	0.2	0.3	0.3	0.4

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

ในการสอบถามความรู้และความตระหนักเรื่องโรคเอดส์ พบว่า มีนักเรียนชายที่ตอบคำถาม ได้ถูกต้องทั้ง 7 ข้อ มีเพียงร้อยละ 14.2 ข้อคำถามที่ตอบผิดมากที่สุดคือ ปัจจุบันมียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์ (ยาด้านไวรัส) ซึ่งมีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 45.8 รองลงมาลงมากคือ ข้อ “ยุ่งสามารถ เป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คน” มีผู้ตอบถูกร้อยละ 60.6

ส่วนนักเรียนหญิงมีผู้ตอบถูกทั้ง 7 ข้อ ร้อยละ 15.6 ข้อคำถามที่ตอบผิดมากที่สุดคือ ข้อ “ปัจจุบันมียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์ (ยาด้านไวรัส)” มีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 48.9 รองลงมาลงมากคือ ข้อ “ยุ่งสามารถเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คน” มีผู้ตอบถูกร้อยละ 60.3

สำหรับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ตามตัวชี้วัด UNGASS⁽⁸⁾ จำนวน 5 ข้อ พบว่า นักเรียนชายตอบถูกทั้ง 5 ข้อ ร้อยละ 30.3 และนักเรียนหญิงตอบถูกทั้ง 5 ข้อ ร้อยละ 32.1

ตารางที่ 7 ร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ตอบคำถามวัดความรู้เรื่องโรคเอดส์ได้ถูกต้อง ประเทศไทย พ.ศ. 2548 - 2549

ความรู้เรื่องโรคเอดส์	เพศชาย			เพศหญิง		
	2547	2548	2549	2547	2548	2549
การใช้ถุงยางอนามัยป้องกันเอดส์ได้	96.3	97.0	96.1	95.7	94.9	93.7
การมีคู่นอนคนเดียวที่ไม่มีเชื้อเอดส์ป้องกันเอดส์ได้	79.9	84.1	82.7	78.8	81.8	81.7
ยุ่งเป็นพาหะเชื้อเอดส์	67.3	58.6	60.6	63.0	57.3	60.3
กินอาหารร่วมกันติดเชื้อเอดส์ได้	71.3	69.5	69.0	71.5	71.4	69.0
คนมีสุขภาพแข็งแรงเป็นผู้ติดเชื้อเอดส์ได้	76.5	77.4	77.3	85.6	84.4	84.8
การใช้เข็มฉีดยาเสพติดร่วมกัน ทำให้ติดเชื้อเอดส์ได้	--	98.9	98.1	--	--	98.6
มียายับยั้งเชื้อเอดส์(ต้านไวรัส)ได้	49.6	48.7	45.8	51.0	52.9	48.9
ตอบข้อที่ 1 - 5 ได้ถูกต้อง	34.0	31.0	30.3	34.8	31.3	32.1
ตอบถูกทุกข้อ	--	--	14.2	--	--	15.6

วิจารณ์

การศึกษาการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2549 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ยังคงมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ค่อนข้างต่ำ นักเรียนชายส่วนใหญ่เคยใช้คอมพิวเตอร์เข้าเว็บ ไซค์โป๊ (ร้อยละ 62.8) และเคยดูหนังสือโป๊ วิชิตีโป๊ (ร้อยละ 82.4) การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนทั้งชายและหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นการมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคู่อริ และอัตราการใช้ถุงยางอนามัยค่อนข้างต่ำ โดยนักเรียนชายส่วนใหญ่ซื้อถุงยางอนามัยจากร้านสะดวกซื้อ และส่วนนักเรียนหญิงได้ถุงยางจากคู่นอนนักเรียนหญิงมีเพศสัมพันธ์ด้วย และซื้อจากร้านสะดวกซื้อ

สภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการเปิดกว้างของการรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ การเข้าถึงสื่อต่างๆ ทำได้ไม่ยากนัก ซึ่งจะเห็นได้จากการที่นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อโป๊ต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อประเภทหนังสือ วิชิตี และวิดีโอ ได้มากกว่าสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมสื่อประเภทหนังสือ วิชิตี และวิดีโอควบคู่ไปกับการควบคุมสื่อประเภทอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการลดสิ่งกระตุ้นทางเพศสำหรับวัยรุ่นกลุ่มนี้

ในขณะที่นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อที่ผลักดันให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงมากขึ้น นักเรียนกลับไม่สามารถเข้าถึงความรู้ที่สำคัญ ในการป้องกันตัวเองจากภาวะคุกคามทางสุขภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากผลของคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ค่อนข้างต่ำ ผลจากการเฝ้าระวังที่พบว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น และอัตราการใช้ถุงยางอนามัยต่ำ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน ที่จะต้องหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน นอกจากนี้ การพิจารณาดำเนินการให้เพศศึกษา และ School Based HIV prevention program⁽⁹⁾ อย่างเข้มแข็งก็เป็นมาตรการที่สำคัญและจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง

เพศศึกษา และ School based HIV prevention program ที่ดีจะช่วยให้นักเรียนนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างถูกต้องเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์เมื่อพร้อม การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย มีทัศนคติที่ดีที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ช่วยยับยั้งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ช่วยลดจำนวนคู่นอน และเพิ่มอัตราการใช้ถุงยางอนามัย⁽⁹⁾

ถึงแม้กลุ่มนักเรียนจะยังคงมีสัดส่วนของผู้ที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศแล้วไม่มากนัก แต่การให้ความรู้และการฝึกทักษะในการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และป้องกันโรคเอดส์ ก็ยังเป็นสิ่งที่จำเป็น⁽¹⁰⁾

นอกจากความรู้และทักษะการใช้ถุงยางอนามัย ทัศนคติที่มีต่อการใช้ถุงยางอนามัยก็เป็นอีกประเด็นที่มีความสำคัญ ทั้งนี้หากไม่สามารถปรับเปลี่ยนความคิดที่ว่าการใช้ถุงยางอนามัยแสดงถึงการไม่เชื่อใจกัน⁽¹¹⁾ ได้ ก็คงจะไม่สามารถเพิ่มอัตราการใช้ถุงยางอนามัยได้

ข้อเสนอแนะ

1. กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ควรเปิดโอกาสให้เยาวชน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่ถูกต้องและเหมาะสม มิใช่ปล่อยให้ให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องนี้จากเพื่อนและสื่อลามก
2. ครอบครัวนักเรียน และตัวนักเรียนควรเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องเพศศึกษา และ School based HIV prevention program เพื่อให้โครงการสามารถตอบสนองความอยากรู้ของนักเรียนได้อย่างเต็มที่
3. ควรหาแนวทางในการควบคุมสื่อที่ช่วยทางเพศ

บรรณานุกรม

1. จันท์ทาดา พุกยานานนท์. Adolescent sexual health. ใน: พัฒน์ มหาโชคเลิศวัฒนา, สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์, วิจิตร บัญญัติ, วิโรจน์ อารีกุล, บรรณาธิการ. กลยุทธ์การดูแลและสร้างเสริมสุขภาพ “วัยรุ่น”. กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2547: 133-124.
2. มานี ปิยะอนันต์. ปัญหาพฤติกรรมทางเพศและการเบี่ยงเบนทางเพศ. ใน: มานี ปิยะอนันต์, ชาญชัย วันทนาศิริ, ประเสริฐ ศันสนีย์วิทย์กุล, บรรณาธิการ. เข้าใจ วัยอลวน. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, 2548.
3. เมธี จันท์จารภรณ์, สุจิตา รัตนวานิชย์พันธ์. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างประชาชน. กรุงเทพฯ: บริษัท สุขุม จำกัด, 2541.
4. คำานวณ อึ้งชูศักดิ์, อรพรรณ แสงวรรณลอย, วันสสนันท์ รุจิวิวัฒน์, อมรา ทองหงส์, กมลชนก เทพสิทธิ์า. ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงเฉพาะพื้นที่ รอบที่ 2 ในประเทศไทย 2539. รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์; 28(18): 225-243.
5. ธนรักษ์ ผลิพัฒน์, สุภาภรณ์ จิยะพันธ์, ธริรัตน์ เหมนะสิริ, เศรษฐพร ธโนยสุวรรณยางกูร. แนวทางการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ กลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มือถือ. นนทบุรี: สำนักกระบวนวิทยากรมควบคุมโรค, 2547.
6. เศรษฐพร ธโนยสุวรรณยางกูร. แนวทางการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่น (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 5). นนทบุรี: สำนักกระบวนวิทยากรมควบคุมโรค, 2547.
7. ธนรักษ์ ผลิพัฒน์. ประสบการณ์การเก็บข้อมูลเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ กลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์มือถือ. วารสารโรคเอดส์ 2548; 17(4): 209-217.
8. United Nation General Assembly Special Session on HIV/AIDS. Guidelines on construction of core indicators. Geneva: UNAIDS, 2002.
9. UNAIDS. Report on the global AIDS epidemic 2006. Geneva: UNAIDS, 2006.
10. UNAIDS. Sex and youth: contextual factors affecting risk for HIV/AIDS. Geneva: UNAIDS, 1999.
11. สมสันธุ์ ฉายวิจิตร, สมนึก เกษโกวิท, นิตยา วัชรตันโสภณ. การสัมมนาระดับชาติเรื่องโรคเอดส์ ครั้งที่ 10. นนทบุรี: สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค, 2548.
12. พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, เพ็ญจันทร์ ประดับมุข, ศันสนีย์ เรืองสอน. องค์ความรู้ของงานวิจัยเอดส์ด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งแสง, 2541.

ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี

การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา

กลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ รอบที่ 12 ปีพ.ศ. 2549

(Behavioral Surveillance Report in male and female workers, Thailand 2006)

ประดับพร ดวงอาณา*, พรสุรางค์ ราชภักดี**, สุภราภรณ์ พันธุ์เถระ***

*สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดชลบุรี, **สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก,

***สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา

Pradapporn Dongargna*, Pornsurang Ratchapukdee**, Suparaporn Pantaera***

*Office of Disease Prevention and Control 3, Chonburee, **Office of Disease Prevention and Control 9, Pitsanulok,

*** Office of Disease Prevention and Control 12, Songkhla

✉ Pradabpornd@yahoo.com

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ที่ประเทศไทยได้พบผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นรายแรก สำนักระบาดวิทยาได้พยายามพัฒนาระบบเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยป้องกัน ควบคุม และติดตามสถานการณ์ปัญหาเอดส์ได้อย่างใกล้ชิด การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีเป็นเครื่องมือสำคัญอีกชิ้นหนึ่ง ซึ่งสำนักระบาดวิทยาได้พัฒนาขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือติดตามสถานการณ์แนวโน้มของพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอดส์ในประชากรเป้าหมายกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ⁽¹⁾

ประชากรกลุ่มพนักงานในสถานประกอบการเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ประชากรกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งของนโยบายการป้องกันปัญหาเอดส์ในประเทศไทย หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้ให้ความสนใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้านโรคเอดส์ เช่น กิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีในกลุ่มพนักงาน และสมาชิกในครอบครัว กิจกรรมการให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมสำหรับผู้ติดเชื้อ เป็นต้น ทั้งในรูปแบบของการฝึกอบรม การจัดตั้งบริการให้คำปรึกษา การดำเนินงานในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยง ตลอดจนช่วยให้สถานประกอบการต่างๆ สามารถพัฒนานโยบายเอดส์ได้อย่างเหมาะสม⁽²⁾

การเฝ้าระวังพฤติกรรมฯ ในกลุ่มนี้เริ่มดำเนินการครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ในกลุ่มคนงานชายและหญิงในโรงงานภาคอุตสาหกรรม โดยใช้วิธีการสำรวจซ้ำ เก็บข้อมูลในโรงงานในเขตพื้นที่เฝ้าระวัง และเลือกผู้เข้าร่วมการเฝ้าระวังพฤติกรรมฯ ในช่วงอายุ 15 - 29 ปี เท่านั้น⁽³⁻⁴⁾ ต่อมา สำนักระบาดวิทยาได้ปรับปรุงวิธีการเฝ้าระวังพฤติกรรมฯ รวมถึงพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ โดยเพิ่มคำถามในแบบสอบถาม และขยายการเฝ้าระวังพฤติกรรมฯ จากคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการที่มีอายุระหว่าง 15 - 49 ปี⁽²⁾ ทั้งนี้ เพื่อให้การเฝ้าระวังพฤติกรรมฯ มีข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น สามารถใช้ข้อมูลที่ได้เป็นตัวแทนของประชาชนวัยทำงานได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ
2. เพื่อติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ

วิธีการเฝ้าระวัง

การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มพนักงานชายและหญิง อาศัยวิธีการสำรวจซ้ำ เป็นวิธีการเฝ้าระวัง โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในพนักงานชาย และหญิงที่มีอายุระหว่าง 15 ถึง 49 ปีที่ทำงานในสถานประกอบการภายในจังหวัดที่เป็นหน่วยเฝ้าระวัง 24 จังหวัด โดยเลือกตัวอย่างให้ได้จำนวนตัวอย่างตามที่แต่ละจังหวัดกำหนด วิธีการเลือกตัวอย่างใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ซึ่งแต่ละจังหวัดอาจใช้วิธีการเลือกตัวอย่างที่ไม่เหมือนกัน แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด โดยทั่วไป สำนักระบาดวิทยาแนะนำให้ทำการสุ่มตัวอย่าง 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ให้ทำการสุ่มเลือกสถานประกอบการ และระยะที่ 2 เป็นการสุ่มเลือกพนักงานในสถานประกอบการ

การเก็บข้อมูลอาศัยแบบสอบถาม (Self-administered questionnaire) ผู้ตอบไม่ต้องระบุชื่อ หรือข้อมูลอื่นๆ ที่จะใช้เพื่อระบุตัวบุคคลได้ เพื่อสร้างความมั่นใจในการรักษาความลับให้กับอาสาสมัคร โดยแบบสอบถาม พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ แบ่งได้เป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมากับคู่นอนประเภทต่างๆ และการใช้ถุงยางอนามัย

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับประวัติป่วยเป็นกามโรค และการรักษา

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์การใช้สารเสพติดและการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องเอดส์

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัดรายจังหวัด โดยอาศัยสถิติเชิงพรรณนาที่เหมาะสมกับ ลักษณะของข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมระดับประเทศจะใช้ค่ามัธยฐาน (Median) ของตัวชี้วัด แต่ละตัว ของจังหวัด ข้อมูลที่ได้จากการเฝ้าระวังในรอบที่ 12 ปี พ.ศ. 2549 จะถูกนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูล เฝ้าระวังของปีก่อนหน้า เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมต่างๆ

ผลการเฝ้าระวัง

ข้อมูลทั่วไป

การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี รอบปี 12 พ.ศ. 2549 นี้ มีพนักงานชายเข้าร่วมการสำรวจ 5,717 คน และมีพนักงานหญิงเข้าร่วมการสำรวจ จำนวน 5,933 คน พนักงานชายมีอายุเฉลี่ย 29.2 ปี พนักงานชายในสถานประกอบการ มีสถานภาพสมรสเป็นคู่เพิ่มมากขึ้นจากทุกปี ระดับการศึกษาของพนักงานชายก็มีแนวโน้มสูงขึ้นด้วย (ตารางที่ 1)

พนักงานหญิงมีอายุระหว่าง 15 - 49 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 28.0 ปี พนักงานหญิงในสถานประกอบการ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 60.2) ในภาพรวมพนักงานหญิงมีระดับการศึกษาสูงขึ้นเช่นกัน

การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก และการใช้ถุงยางอนามัย

พนักงานชาย ร้อยละ 89.5 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว อายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเท่ากับ 19.8 ปี ร้อยละ 33.7 ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีอนาถครั้งแรก (ตารางที่ 3)

พนักงานหญิง ร้อยละ 70.4 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว อายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเท่ากับ 20.9 ปี ร้อยละ 15.5 ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก (ตารางที่ 4)

การมีเพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัยในรอบปีที่ผ่านมา

การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นของกลุ่มพนักงานชาย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นช้าๆ ในช่วง 3 ปีหลัง ในปี พ.ศ. 2549 ร้อยละ 26.1 ของพนักงานชายมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่น ส่วนการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ มีแนวโน้มลดลง การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นยังอยู่ในระดับต่ำมาก (ร้อยละ 34.5) ส่วนการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ ในปี พ.ศ. 2549 เท่ากับร้อยละ 67.8 (ตารางที่ 3)

ในรอบปีที่ผ่านมา พนักงานหญิงในสถานประกอบการร้อยละ 5.4 มีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น (ที่ไม่ใช่ชายขายบริการ สามี หรือผู้ชาย ที่อยู่กินด้วยกันในปัจจุบัน) โดยกลุ่มพนักงานหญิงที่มีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งอยู่ในระดับต่ำเพียง ร้อยละ 18.2 เท่านั้น และพนักงานหญิงในสถานประกอบการ ร้อยละ 28.6 เคยมีเพศสัมพันธ์โดยได้รับเงินหรือสิ่งของตอบแทน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานขายในสถานประกอบการ ประเทศไทย พ.ศ. 2538 - 2549

	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ข้อมูลทั่วไป												
จำนวนประชากรที่ศึกษา(คน)	3,926	4,863	4,306	4,604	4,285	4,858	4,796	4,142	3,899	6,716	6,240	5,717
กลุ่มอายุ												
15-19 ปี	24.0	21.2	20.8	18.6	20.3	15.1	14.5	14.5	11.3	7.2	5.2	4.7
20-24 ปี	38.1	38.7	41.5	37.9	41.1	39.3	40.1	38.9	42.9	24.7	21.9	21.9
25-29 ปี	35.7	37.0	34.5	41.9	41.9	42.2	44.2	45.1	44.3	28.9	28.8	28.3
30-34 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15.0	17.8	18.8
35-39 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11.3	11.8	10.9
40-44 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.1	6.4	5.2
45-49 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.8	2.9	3.4
สถานภาพสมรส												
โสด	56.7	57.8	59.0	55.9	55.9	54.5	54.1	56.5	55.4	41.7	38.8	35.8
คู่	39.0	36.9	36.3	40.4	39.3	41.4	40.2	40.4	41.5	52.7	55.5	55.9
หย่า, แยก	1.8	1.9	1.8	1.5	1.9	1.6	2.2	1.7	1.7	4.7	4.3	5.9
หม้าย	0.7	0.9	0.3	0.6	0.6	0.4	0	0.6	0.3	0.7	0.5	0.5
ระดับการศึกษา												
ประถมศึกษา	49.4	38.6	39.5	32.8	33.1	32.7	26.1	20.9	16.9	22.6	19.4	17.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	23.6	24.3	24.6	25.3	25.7	29.4	28.9	27.8	22.8	24.5	24.4	24.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	10.1	10.8	13.7	16.1	13.4	14.5	17.2	19.8	26.8	23.0	24.1	23.9
อาชีวศึกษา	8.4	15.2	15.0	11.5	14.7	13.9	16.7	18.5	19.3	16.1	21.6	19.3
อุดมศึกษา	2.1	1.9	1.7	3.0	2.3	4.5	4.1	4.9	5.7	7.9	10.7	9.6

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานหญิงในสถานประกอบการ ประเทศไทย พ.ศ. 2538 - 2549

	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ข้อมูลทั่วไป												
จำนวนประชากรศึกษา(คน)	4,911	5,299	4,918	5,182	5,467	5,617	5,618	4,824	3,800	4,903	6,078	5,933
กลุ่มอายุ												
15-19 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.0
20-24 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20.7
25-29 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26.0
30-34 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19.7
35-39 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14.4
40-44 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.4
45-49 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.0
สถานภาพสมรส												
โสด	28.6	31.0	11.4	43.8	40.6	39.0	40.6	37.8	35.8	62.0	27.5	29.7
คู่	51.4	47.9	50.8	48.0	47.6	53.3	54.1	56.2	58.2	25.6	63.0	60.2
หย่า, แยก	3.6	4.1	4.4	4.0	4.9	5.6	4.8	4.9	4.6	8.3	7.1	8.2
หม้าย	1.1	1.1	1.1	1.5	1.4	1.4	1.3	1.1	1.1	2.0	1.8	2.1
ระดับการศึกษา												
ประถมศึกษา	62.3	51.1	43.8	46.3	41.1	38.4	32.9	29.9	24.0	27.1	23.4	23.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	22.7	26.9	49.9	26.0	30.6	31.2	30.3	30.5	25.8	19.5	20.7	20.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7.7	9.7	4.5	12.1	15.3	17.3	20.5	20.8	24.3	19.8	19.7	21.9
อาชีวศึกษา	3.9	7.3	1.1	6.5	7.8	8.0	10.4	11.8	13.9	14.8	14.6	14.0
อุดมศึกษา	1.6	1.5	0.2	3.4	2.6	2.8	3.8	4.3	6.4	10.3	13.3	13.6

ตารางที่ 3 พฤติกรรมทางเพศและการใช้ถุงยางอนามัยในรอบปีที่ผ่านมา พนักงานชายในสถานประกอบการ
ประเทศไทย พ.ศ. 2538 - 2549

พฤติกรรมทางเพศ	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
เคยมีประสบการณ์ทางเพศ	78.1	78.1	78.3	77.4	78.4	77.3	80.3	78	83.1	84.1	88.1	89.5
อายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก (ปี)	18.0	18.0	18.0	16.5	18.0	16.0	19.0	18.5	-	18.0	18.1	19.8
ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก	40.8	35.7	41.2	43.2	-	-	-	-	31.0	33.4	34.0	33.7
พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในรอบปีที่ผ่านมา												
หญิงขายบริการ	30.6	28.4	25.6	21.6	17.3	15.1	14.6	14.7	18.5	13.3	14.4	12.3
หญิงอื่น	45.2	39.5	-	-	27.3	22.1	21.8	25.4	37.6	29.7	25.7	26.1
ผู้ชาย	2.9	6.8	3.0	2.5	6.1	3.3	2.3	3.6	-	4.2	3.3	3.8
การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งในรอบปีที่ผ่านมา เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับ												
หญิงขายบริการ	53.1	54.6	60.5	63.4	53.5	62.4	66.7	63.4	61.9	61.5	56.3	67.8
หญิงอื่น	26.2	26.3	-	-	32.6	38.3	33.4	38.6	33.9	47.1	49.3	34.5
ผู้ชาย	13.4	28.8	30.0	33.3	25.8	36.4	27.4	30.0	-	41.7	33.3	35.9
การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย												
หญิงขายบริการ	-	-	-	-	-	-	-	-	62.1	88.0	86.1	19.5
หญิงอื่น	-	-	-	-	53.2	58.8	61.2	62.2	40.0	66.4	64.9	24.5
ผู้ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50.0	53.3	3.4

ตารางที่ 4 พฤติกรรมทางเพศและการใช้ถุงยางอนามัยในรอบปีที่ผ่านมา พนักงานหญิงในสถานประกอบการ
ประเทศไทย พ.ศ. 2538 - 2549

พฤติกรรมทางเพศ	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
เคยมีประสบการณ์ทางเพศ	60.0	56.9	59.7	60.7	62.6	65.9	63.6	65.8	68.7	77.6	78.9	70.4
อายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก (ปี)	22	23	23	23	23	24	24	24	-	20	20.6	20.9
ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก	13.3	13.3	12.5	15.5	-	-	-	-	13.7	15.7	15.8	15.5
มีเพศสัมพันธ์กับชายอื่นในรอบปีที่ผ่านมา	16.8	11.5	-	38.6	24.5	4.6	5.3	3.0	6.6	6.3	6.0	5.4
ในรอบปีที่ผ่านมา ใช้ถุงยางอนามัย ทุกครั้ง เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น	6.5	5.8	-	8.8	9.0	6.6	9.1	17.5	9.4	14.7	19.3	18.2
การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้ง ล่าสุด กับชายอื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	36.6	28.5	36.0	36.4

การป่วยเป็นกามโรคและการตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวี

ในรอบปีที่ผ่านมาพนักงานชายในสถานประกอบการ ร้อยละ 7.4 มีอาการที่สงสัยว่าป่วยเป็นกามโรคหลังการมีเพศสัมพันธ์และได้รับการตรวจเลือดโดยการพบแพทย์ ร้อยละ 16.2 และร้อยละ 27.3 เคยตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี (ตารางที่ 5)

ในรอบปีที่ผ่านมาพนักงานหญิงในสถานประกอบการ ร้อยละ 8.9 มีอาการที่สงสัยว่าป่วยเป็นกามโรคหลังการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งเพิ่มมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา แต่พนักงานหญิงที่มีอาการผิดปกติจากการมีเพศสัมพันธ์มีการรักษาขั้นแรกถูกต้อง คือ การพบแพทย์ลดจำนวนลงต่ำกว่าทุกปีที่ผ่านมา (ร้อยละ 7.1) และพนักงานหญิงในสถานประกอบการเคยตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 22.9 ซึ่งลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลขในปีที่ผ่านมาเช่นกัน (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การป่วยเป็นกามโรคและการตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวีในรอบปีที่ผ่านมาของพนักงาน

ในสถานประกอบการ ประเทศไทย พ.ศ. 2546 – 2549

การป่วยเป็นกามโรคและ การตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวี	พนักงานชาย				พนักงานหญิง			
	2546	2547	2548	2549	2546	2547	2548	2549
อาการผิดปกติหลังการมีเพศสัมพันธ์	8.4	9.5	8.2	7.4	4.9	7.4	7.2	8.9
พบแพทย์เมื่อพบว่าตนมีอาการ	52.4	33.3	23.8	16.2	61.1	50.0	42.0	7.1
ตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี	7.2	34.6	30.7	27.3	41.6	26.0	27.9	22.9

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

ร้อยละ 55.3 ของพนักงานชายสามารถตอบคำถามข้อที่ 1 - 5 (ข้อคำถามตามเกณฑ์ของ UNGASS⁽⁵⁾) ได้ถูกต้อง และร้อยละ 34.9 สามารถตอบคำถามได้ทุกข้อ

ร้อยละ 54.9 ของพนักงานหญิงสามารถตอบคำถามข้อที่ 1 - 5 (ข้อคำถามตามเกณฑ์ของ UNGASS) ได้ถูกต้อง และร้อยละ 36.5 สามารถตอบคำถามได้ทุกข้อ

ข้อคำถามที่พนักงานตอบถูกต้องน้อยที่สุด คือ ข้อ “ในปัจจุบัน มียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์(ยาต้านไวรัส) ได้” และข้อคำถามที่พนักงานตอบได้ถูกต้องมากที่สุด คือ ข้อ “การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้”

ตารางที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของพนักงานในสถานประกอบการ ประเทศไทย พ.ศ. 2547 - 2549

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	พนักงานชาย			พนักงานหญิง		
	2547	2548	2549	2547	2548	2549
1. การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	96.0	95.8	95.6	93.6	94.4	94.5
2. การมีคู่นอนเพียงคนเดียวที่ไม่มีเชื้อเอดส์เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	90.0	90.5	90.4	87.3	88.3	88.0
3. ยุงสามารถเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คนได้	82.5	81.9	79.5	81.8	82.1	79.0
4. การกินอาหารร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ สามารถติดเชื้อเอดส์ได้	86.1	86.8	84.4	88.4	86.9	86.8
5. คนที่เรามองเห็นว่ามีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดี อาจจะเป็นคนที่มีเชื้อเอดส์ได้	74.1	80.1	80.5	83.1	84.7	83.0
6. ในปัจจุบัน มียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์(ยาต้านไวรัส)ได้	59.5	59.2	60.0	59.6	59.9	63.7
ตอบข้อ 1 - ข้อ 5 ได้ถูกต้อง	52.3	56.2	55.3	50.6	54.1	54.9
ตอบถูกทุกข้อ	31.8	33.3	34.9	29.7	32.2	36.5

วิจารณ์

จากการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี รอบที่ 12 ปี พ.ศ. 2549 ในกลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ มีพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการเข้าร่วมการสำรวจพฤติกรรมทั้งสิ้น 11,650 คน พบว่า พนักงานชายมีเพศสัมพันธ์แล้วร้อยละ 89.5 พนักงานหญิงมีเพศสัมพันธ์แล้ว ร้อยละ 78.3 อายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอยู่ระหว่าง 20 - 30 ปี กลุ่มพนักงานชายแนวโน้มจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคนรักหรือเพื่อนสนิท ส่วนกลุ่มพนักงานหญิงจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับสามีหรือคู่ที่อยู่กันด้วยกันในปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วีรสิทธิ์ สิทธิไตร และคณะ⁽⁶⁾ ซึ่งทำการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในประเทศไทย และพบว่าคนงานชายและคนงานหญิงส่วนใหญ่จะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับภรรยาและสามีตนเอง

ในกลุ่มพนักงานชายในสถานประกอบการ สัดส่วนการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในระยะ 2 - 3 ปีที่ผ่านมา การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นและการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการแตกต่างกันอย่างชัดเจน อัตราการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ทั้งในกลุ่มพนักงานชายและหญิงอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะกลุ่มพนักงานหญิง ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลจากความเชื่อที่ปลอดภัย เกิดความไวใจซึ่งกันและกัน และคิดว่าไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ประกอบกับปัญหาพื้นฐานดั้งเดิมในสังคมและวัฒนธรรมไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถเรียนรู้และเข้าใจเรื่องเพศ รวมไปถึงอำนาจต่อรองทางเพศกับผู้ชายหรือการเรียกร้องเพื่อปกป้องตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวี⁽⁷⁾ สอดคล้องกับการศึกษาของ อมรา สุนทรธาดา⁽⁸⁾ ซึ่งได้ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศของคนงานหญิงและนักเรียนหญิง พบว่า คนงานหญิงและนักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลเรื่องการจัดครรภ์มากกว่าการติดเชื้อเอชไอวี จึงนิยมคุมกำเนิดโดยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดมากกว่าการใช้ถุงยางอนามัย เช่นเดียวกับการวิจัยของกองควบคุมโรคเอดส์ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร และสถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน ซึ่งทำการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในประชากร 5 กลุ่มเป้าหมายในกรุงเทพมหานคร ปี 2547⁽⁹⁾ พบสาเหตุการไม่ใช้ถุงยางอนามัยของพนักงานโรงงานเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด 3 อันดับแรก คือ มั่นใจในแฟนหรือคู่อีก ร้อยละ 34.4 แต่งงานแล้วหรือมีเพศสัมพันธ์กับภรรยา ร้อยละ 15.0

และไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย หรือใช้แล้วไม่ได้อารมณ์ ร้อยละ 7.9 ส่วนการมีเพศสัมพันธ์ในผู้ชายด้วยกันในกลุ่มพนักงานชาย พบว่า มีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวียังคงเป็นปัญหาที่ต้องนำมาแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ควรเร่งหาทางแก้ไขทัศนคติของพนักงานชายเกี่ยวกับการเลือกใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนเฉพาะกลุ่ม และรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคู่อื่นที่ไม่ใช่ภรรยาหรือคู่นอนประจำ

ในรอบปีที่ผ่านมา พนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ มีอาการที่บ่งบอกว่าเป็นกามโรค หลังการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นมากกว่าปีที่ผ่านมา ในขณะที่สัดส่วนของพนักงานชายและหญิงที่ดูแลอาการผิดปกติจากการมีเพศสัมพันธ์ในชั้นแรกได้ถูกต้องลดลง จึงควรให้ความรู้แก่กลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ เพื่อสร้างความเข้าใจในสาเหตุของการติดเชื้อ การป้องกันโรคด้วยการใช้ถุงยางอนามัย และวิธีการรักษาโรคอย่างถูกต้องด้วยการพบแพทย์ที่คลินิก ศูนย์กามโรค หรือโรงพยาบาล

ความรู้และความตระหนักในเรื่องโรคเอดส์ของพนักงานชายและหญิงอยู่ในระดับดี โดยคำตอบส่วนใหญ่พนักงานสามารถตอบถูกมากกว่าร้อยละ 80 เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยรวมตามข้อคำถามที่ UNGASS กำหนดไว้ จะมีสัดส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.9 - 55.3 ซึ่งถือว่าพนักงานชายและหญิงมีความรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์มากขึ้นกว่าในอดีต ดังการศึกษาของ เอื่องฟ้า สิงห์ทิพย์พันธุ์ เรื่องความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของพนักงาน และคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา⁽¹⁰⁾ ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันสามารถเห็นถึงการพัฒนาทางด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ของพนักงานได้เป็นอย่างดี เช่น ข้อที่ 3 ยุงสามารถเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คนได้ ในปี พ.ศ. 2536 พนักงานตอบถูก ร้อยละ 39.6 และปี 2549 พนักงานตอบถูกประมาณ ร้อยละ 79 ดังนั้น ความพยายามในการให้ความรู้และความตระหนักเรื่องโรคเอดส์ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับเอดส์ให้รอบด้านมากขึ้น นับเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ สามารถควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ให้ลดน้อยลง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาและการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ
2. สนับสนุนความเชื่อในการมีเพศสัมพันธ์เมื่อพร้อม การมีคู่นอนเพียงคนเดียว การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนทุกประเภท และป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีโดยการไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ รอบที่ 10 พ.ศ. 2547. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์; 35 (1) : 3-10
2. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. แนวทางการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มพนักงานชายหญิงในสถานประกอบการ พ.ศ. 2548. นนทบุรี: สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค, 2548.
3. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. คู่มือการสำรวจพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มพนักงานชายและหญิงในสถานประกอบการ. นนทบุรี: สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค, 2546.
4. คำานวน อึ้งชูศักดิ์, อรพรรณ แสงวรรณลอย, วันัสสนันท์ รุจิวิวัฒน์, อมรา ทองหงส์, กมลชนก เทพสิทธิ์า. ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงเฉพาะพื้นที่ รอบที่ 2 ในประเทศไทย 2539. รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์; 28(18): 225-243.
5. United Nation General Assembly Special Session on HIV/AIDS. Guidelines on construction of core indicators. Geneva: UNAIDS, 2002.
6. Sittitri W, Phanuphak P, Barry J, Brown T. Thai sex behavior and risk of HIV infection. Bangkok; 1992.
7. กองโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ. การพัฒนาบริการทางสังคมกรณีโรคเอดส์เล่ม 2. นนทบุรี: กองโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ, 2540.
8. Sunthornhdada A. Sexual attitude and behavior and contraceptive use of late female adolescent in Bangkok: a comparative study of student and factory workers. Bangkok: 1996.
9. กองควบคุมโรคเอดส์ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร, สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน. การเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในประชากร 5 กลุ่มเป้าหมายพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี 2547. กรุงเทพมหานคร; กองควบคุมโรคเอดส์ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร, 2547.
10. เอื้องฟ้า สิงห์ทิพย์พันธุ์. ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของพนักงานและคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขต อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (ปริญญาโท สาขาเวชศาสตร์ชุมชน ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.